

Organizarea scandalului

Întrebat de tineri, la revenirea în Germania de Est, ce sens dă demersului său teatral, Brecht răspunde că urmărește organizarea scandalului. Până la urmă, accentul a fost pus mai mult pe organizare decât pe scandal, ceea ce a diminuat drastic reverberațiile postume ale operei sale. Examinând ce rămâne valabil din Brecht cu ocazia sărbătoririi centenarului din 1998, Georges Banu și Denis Guénoun au alcătuit o carte fermecătoare și rafinată de convorbiri cu importanți oameni de teatru despre relația lor cu Brecht. Formatul oblong, hârtia ușor gălbuie, corpul de literă ales cu grijă, ilustrațiile delicate fac din **Avec Brecht** un adevărat Gesamtkunstwerk. Volumul se încheie cu un frumos eseu al lui Georges Banu despre poezia exilului la Brecht.

receptării lui Brecht la Paris în 1954, cu ocazia participării lui Berliner Ensemble la Festivalul Teatrului Națiunilor. Brecht reprezenta atunci singura alternativă la propunerea de teatru al absurdului făcută de Ionescu, Beckett, Adamov etc. Alternativă tentantă pentru un tineret atașat de politică și îmbătat de ideologie, pentru care varianta "absurdului", ancorată în ontologic și oferind cel mult un discurs metapolitic, părea evazionistă și frustrantă. Experimentalismul frenetic al anilor '60 poate fi pus mai curând sub semnul lui Brecht decât sub cel al lui Beckett, după cum o confirmă și Judith Malina. Cel mai interesant dintre participanți este regizorul Stéphane Braunschweig, singurul care nu este condiționat de receptarea lui Brecht prin filtrul contracultural al anilor '60. El îl abordează pe Brecht din perspectiva unei metafore teatrale ample, aceea a teatrului ca oglindă a lumii. În cazul lui Brecht, oglinda este deformantă, pentru el, Braunschweig, oglinda este spartă. Metoda pe care Brecht i-o oferă este de a nu se mulțumi doar cu imaginea reflectată de unul dintre cioburi, ci de a pune simultan în scenă, adică în conflict, diferitele imagini parțiale. Braunschweig știe să simtă curentul de energie haotică din piesele aparent cele mai raționaliste și vede, în mod surprinzător, vâna dramatică pe care Brecht și Claudel ar avea-o în comun. Este o carte nu de interviuri, ci de convorbiri scilicitoare între parteneri de idei. Planul fiecărei întrevederi este atent întocmit, niciodată lucrurile nu merg în derivă. Din păcate, rareori se depășesc regulile unui schimb bine reglat de întrebări și răspunsuri, dialogul rămâne o alternanță de enunțuri, nu se încălzește la punctul de fuziune intelectuală la care ar fi devenit o piesă de teatru sui-generis.

Adrian Mihalache

Cartea are meritul de a împrăști imaginea puțin fanată a lui Brecht, fără însă ca discuțiile să aibă ceva din reverența nostalgică și înduioșată a convenționalismului aniversar. O caracteristică generală a abordărilor este preferința pentru tânărul Brecht, expresionistul tumultuos, rimbaldian, față de autorul marilor piese epice de mai târziu. Michel Deutsch observă că abordarea actuală a lui Brecht seamănă cu cea întreprinsă de Louis Althusser asupra lui Marx, însă cu semn schimbat. Dacă Althusser îl prefera pe Marx cel matur tânărului romantic care compusese *Manuscrisele economico-filosofice*, astăzi tânărul Brecht este opus celui clasic, așa cum a fost instituționalizat de Berliner Ensemble. Peter Stein povestește cum a montat în jungla orașelor și Mama pentru a marca o anumită continuitate a tradiției culturale de stânga, dar și pentru a se opune fixismului impus de legatarii oficiali ai scriitorului. El "se distanțează" de Brecht, în măsura în care acesta refuza să-și aplice sieși metoda critică pe care știa s-o aplice cu strălucire altora. André Steiger evocă momentul cultural esențial al

AVEC BRECHT

Peter Stein
André Steiger
Judith Malina
Stéphane Braunschweig
Michel Deutsch
Matthias Langhoff

et

Georges Banu
Denis Guénoun

CONSERVATOIRE
NATIONAL
SUPERIEUR
d'ART
DRAMATIQUE

ACADEMIE
EXPERIMENTALE
DES
THEATRES

ACTES SUD - PAPIERS